

מוסדות ממלכתיים

209		בנק ישראל.	I.
209		1. המבנה הארגוני של הבנק	
209		2. הון הבנק וקרן מילואים	
209		3. מאזני הבנק	
210		4. התפתחות נכסי הבנק והתחייבויותיו	
211		בנק ישראל: המבנה הארגוני	
212		בנק ישראל: דיאגרמה מס' 1 – התפתחות הנכסים 31.12.1954–31.12.1957 (טבלה)	
213		בנק ישראל: דיאגרמה מס' 2 – התפתחות התחייבויות 31.12.1954–31.12.1957 (טבלה)	
214		בנק ישראל: דיאגרמה מס' 3 – התפתחות חוב הממשלה השוטף 31.12.1954–31.12.1957 (טבלה)	
215		בנק ישראל: (א) מאזנים ליום 31.12.1956 וליום 31.12.1957	
216		בנק ישראל: (ב) חשבון ריווח והפסד	
216		בנק ישראל: (ג) חשבון חלוקת רווחים	
217		בנק ישראל: התפתחות הנכסים וההתחייבויות בתקופה 30.9.1956–31.12.1957 (טבלה 1)	
218		בנק ישראל: התפתחות הסעיפים העיקריים בנכסי בנק ישראל והתחייבויותיו לפי שנים (טבלה 2)	
218		בנק ישראל: הכנסות, הוצאות וריווח נקי של בנק ישראל (טבלה 3)	
220		5. ההכנסות, ההוצאות והרווחים של הבנק	
220		6. מינהל מלוות המדינה	
221		חברת השילומים	II.
221		פעולות הביקורת	
221		הביצוע של הסכם השילומים	
222		א. המצב בגמר שנת הכספים 1956/57	
222		ב. ההתפתחות בשנת הכספים 1957/58 ועד 30.9.1957	
222		ג. הזמנות על חשבון השנים הבאות	
223		ליקויים שלא תוקנו	
223		הטיפול בפקודות קנייה כלליות	
223		פגיעות בעקרונות החסכון והיעילות	
223		חוזה אשראי עם זכות הסבה	
224		ממצאי ביקורת שונים	
224		א. קבלת משרה על ידי חבר של המשלחת בתום כהונתו	
224		ב. חישוב הרבית על האשראי מאת ספק	
224		ג. איחורים באספקה	
225		ד. מתן הלוואה למזמין סחורות	
225		ה. הנמקה של החלטות מיוחדות	
225		ו. קניית ציוד נוסף לאניות	
225		ז. דרכי טיפול בהזמנות ציוד	
226		המוסד לביטוח לאומי	III.
226		פעולות הביקורת	
226		1. התפתחות המוסד בתקופת הדין וחשבון	
226		א. ההתפתחות בהסדרים החוקיים	
226		ב. תשלום קצבות זקנה	
227		ג. נתונים על התפתחות פעולות המוסד	
227		מספר העובדים של המוסד (טבלה 1)	
227		דמי ביטוח וגמלאות (טבלה 2)	
228		עליית הגבייה בשנת 1956/57 לפי הסניפים (טבלה 3)	
229		התביעות לגמלאות שנתקבלו ואושרו (טבלה 4)	
229		2. ממצאי הביקורת	
229		א. המוסד והאוצר	
230		(1) המגע האישי עם האוצר	
230		(2) המגע בכתב עם האוצר	
230		(3) הטיפול בטפסים	
231		ב. טיפול בגבייה מאת מעבידים	
232		ג. המדור לרישום ומיכון	
233		ד. השקעות	
234		ה. הרכחת זכאות של העובדים הארעיים	

235	משק הכספים	3.
235	א. מאזן המוסד לביטוח לאומי ליום 31.3.1957	
236	ב. חשבון הכנסות והוצאות כללי לתקופה 31.3.1957—1.4.1956	
238	ג. חשבון הכנסות והוצאות לפי ענפים לתקופה 31.3.1957—1.4.1956	
238	(1) ענף ביטוח זקנה ושאיירים	
239	(2) ענף ביטוח נפגעי עבודה	
240	(3) ענף ביטוח אמהות	
241	ד. ההוצאות המינהליות בשנתיים האחרונות לקיום המוסד	
242	הערות למאזן ליום 31.3.1957	
243	ה. התפתחות ההכנסות וההוצאות בשנת 1957/58	

מוסדות ממלכתיים

בנק ישראל – חברת השילומים – המוסד לביטוח לאומי

1. בנק ישראל

בדין וחשבון השנתי מס' 7 של מבקר המדינה (עמ' 215 ואילך) תוארו תפקידי בנק ישראל ונסקרו פעולותיו מיום ייסודו ב-1.12.1954 עד 30.9.1956. הסקירה דלהלן משלימה את התיאור וסוקרת את הפעולות בתקופה מ-1.10.1956 עד 31.12.1957, כלומר במשך 15 חודשים. הביקורת בבנק ישראל הקיפה בתקופה הנסקרת את הכנסות הבנק והוצאותיו, מינהל מלוות המדינה, מחלקת הפיקוח על הבנקים, חוליית נכיון משנה של שטרות, הנהלת החשבונות והקופות.

1. המבנה הארגוני של הבנק

מרכזו של הבנק הוא בירושלים ושני סניפים לו: בתל אביב, שנפתח עם הקמת הבנק, ובחיפה, שנפתח בחודש מאי 1955. בסניף תל אביב מנוהלים, נוסף על פעולות הבנק באזור, גם ענייני מלוות המדינה, שבהם מטפלת יחידה מיוחדת של הבנק בשם "מינהל מלוות המדינה". מספר עובדי הבנק בסוף 1956 היה 248, מהם 164 במרכז בירושלים, 65 בתל אביב ו-19 בחיפה. בסוף 1957 היו לבנק 292 עובדים, מהם 196 בירושלים, 75 בתל אביב ו-21 בחיפה. התרשים דלהלן (ראה עמ' 211) מתאר את מבנה הבנק על מחלקותיו וסניפיו.

2. הון הבנק וקרן מילואים

הון בנק ישראל, שהוקצב כולו על ידי הממשלה, נקבע בחוק בנק ישראל, תשי"ד-1954, בסך 10 מליון ל"י. החוק הטיל על הבנק לצבור מתוך רווחיו קרן מילואים באותו סכום. בהתאם לחוק תמסור הממשלה לבנק לתשלום ההון שטרי התחייבות בסכום של 10 מליון ל"י, שיפרעו בשיעורים ובמועדים שייקבעו על פי הסכם בין גניד הבנק לבין הממשלה, ובלבד שזמן פרעונו של השיעור האחרון יחול לא יאוחר מ-1.4.1959. כן קובע החוק, ש-70% מהרווחים הנקיים של הבנק ישמשו לפרעון שטרי ההתחייבות, שנתנה הממשלה לבנק על חשבון ההון, ו-30% ישמשו לצבירת קרן המילואים. לאחר שיסולקו כל שטרי ההתחייבות, ישמשו כל הרווחים הנקיים של הבנק לצבירת קרן המילואים, עד שהקרן תגיע לסכום שנקבע לה, דהיינו ל-10 מליון ל"י.

עם חלוקת הרווחים לשנת 1957 נפרע על חשבון הון הבנק השיעור האחרון-3,077,388 ל"י; בקרן המילואים הצטבר סך 6,834,110 ל"י.

3. מאזני הבנק

להלן (ראה עמ' 215) מובאים מאזני הבנק ליום 31.12.1956 ו-31.12.1957 וחשבונות רווח והפסד לשתי השנים המסתיימות בתאריכים אלה.

נוסף על המאזן השנתי מפרסם הבנק אחת לחודש דין וחשבון על נכסיו והתחייבויותיו.

4. התפתחות נכסי הבנק והתחייבויותיו

בדין וחשבון השנתי מס' 7 של מבקר המדינה (עמ' 219) הובאה טבלה המראה, לפי תקופות של שלושה חודשים, את ההתפתחות של נכסי הבנק והתחייבויותיו בתקופה המסתיימת ב-30.9.1956. בדו"ח זה מובאות 2 טבלאות (ראה עמ' 217-218) ו-3 דיאגרמות (ראה עמ' 212-214) המתארות את ההתפתחות של נכסי הבנק והתחייבויותיו:

טבלה 1 – משמשת המשך לטבלה בדו"ח מס' 7; היא מראה את ההתפתחות של הנכסים והתחייבויות של הבנק לתקופה של ששת רבעי שנה, החל מרבע השנה המסתיים ב-30.9.1956 וגמור ברבע השנה המסתיים ב-31.12.1957.

טבלה 2 – מראה את ההתפתחות הסעיפים העיקריים בנכסי הבנק והתחייבויותיו לפי שנים במספרים אבסולוטיים ובאחוזים.

3 דיאגרמות – מראות לתקופה 31.12.1954 עד 31.12.1957 (דהיינו במשך כל שלוש שנות פעולתו של הבנק):

דיאגרמה מס' 1 – ההתפתחות הסעיפים החשובים בצד "הנכסים" של מאזן בנק ישראל;

דיאגרמה מס' 2 – ההתפתחות הסעיפים החשובים בצד "ההתחייבויות" של מאזן בנק ישראל;

דיאגרמה מס' 3 – ההתפתחות החוב הממשלתי השוטף לבנק ישראל ברוטו ונטו, דהיינו ההתפתחות המקדמות, שניתנו לממשלה, והתפתחות סכום המקדמות בהפחתת פקדונותיה של הממשלה.

לתקופה מדצמבר 1956 מובאות בדיאגרמה ארבע עקומות: שתיים מראות את ההתפתחות חוב הממשלה השוטף ברוטו ונטו, כשהוא כולל את מקדמת הבטחון בסך 65 מיליון ל"י, ואילו שתיים האחרות את ההתפתחות החוב ברוטו ונטו, כשאינו כולל מקדמה זו.

הסברים לטבלה 1 על ההתפתחות הנכסים של הבנק והתחייבויותיו לתקופה 30.9.1956 עד 31.12.1957

הנכסים וההתחייבויות מוינו ל-3 קבוצות:

– חשבונות מאזן (סעיפים 1-4 ו-7-13);

– חשבונות הוצאות והכנסות (סעיפים 5 ו-14);

– חשבונות מקבילים – זכויות והתחייבויות על תנאי (סעיפים 6 ו-15).

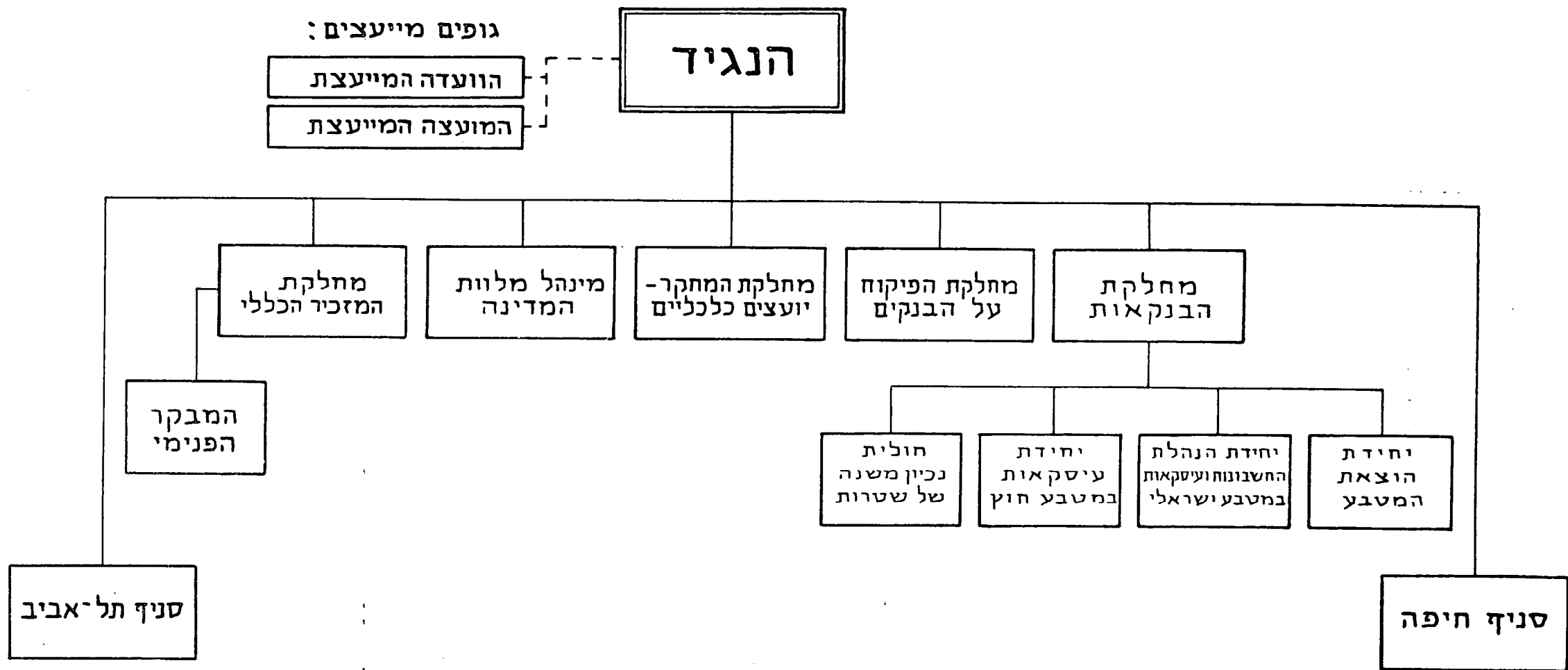
הנתונים הנוגעים לחשבונות המאזן מוינו לפי נקודות ראות כלכליות, והם מראים בצד ה"נכסים":

בסעיף 1 – את החשבונות הקשורים בממשלה;

בסעיף 2 – את החשבונות, הקשורים במשק הישראלי הלא-ממשלתי והכוללים בעיקר את השטרות במטבע ישראלי ובמטבע חוץ, שניכת הבנק;

בסעיף 3 – את החשבונות, המשקפים תביעות נגד גורמים בחוץ לארץ; סעיף זה כולל: זהב, יתרות בבנקים בחוץ לארץ במטבע חוץ ותביעות הנובעות מחסכמים מסחריים עם ארצות שונות.

בנק ישראל : המבנה הארגוני

נערך ע"י משרד מבקר המדינה ליום 31.12.1957

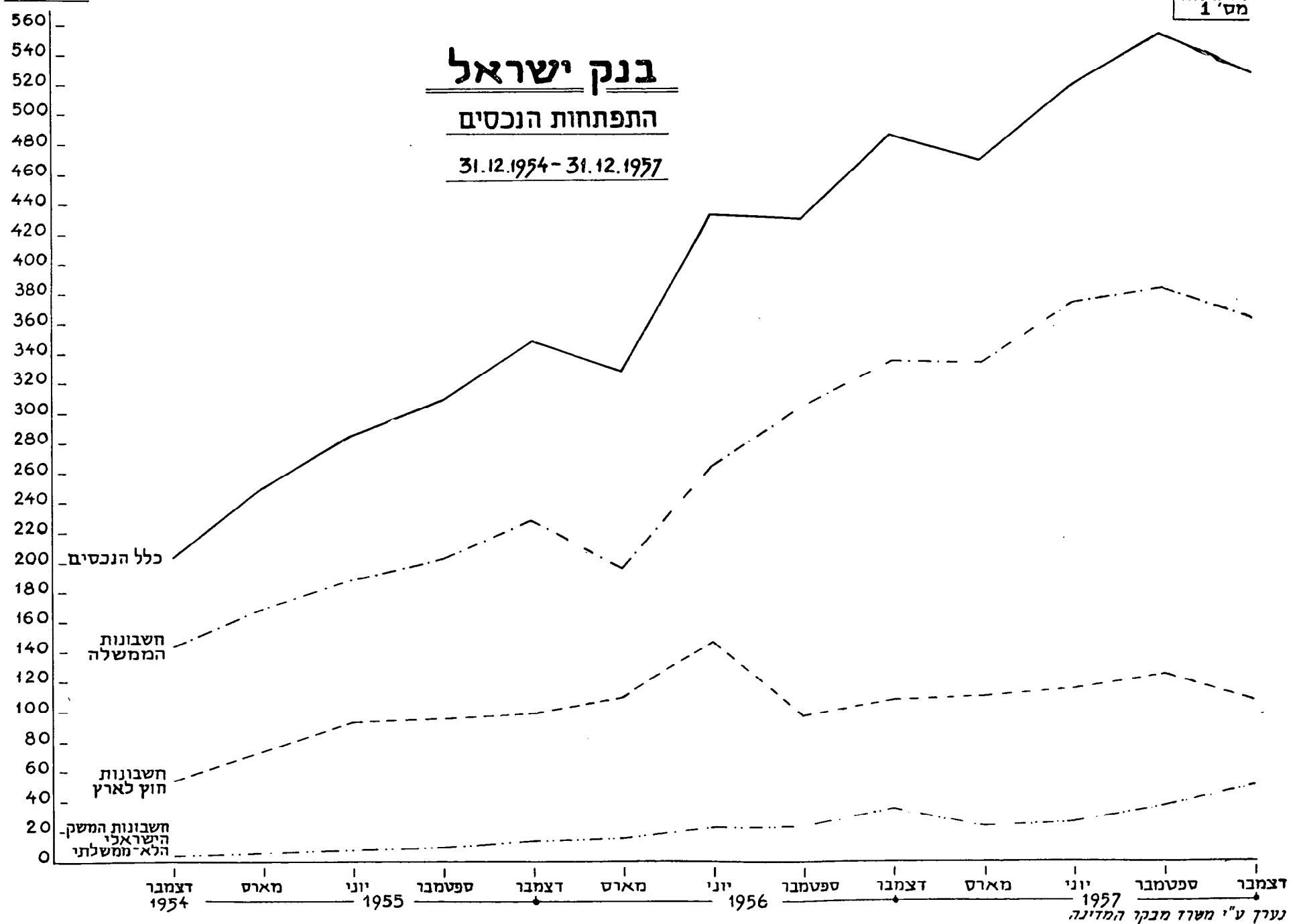
מיליון ל"י

דיאגרמה
מס' 1

בנק ישראל

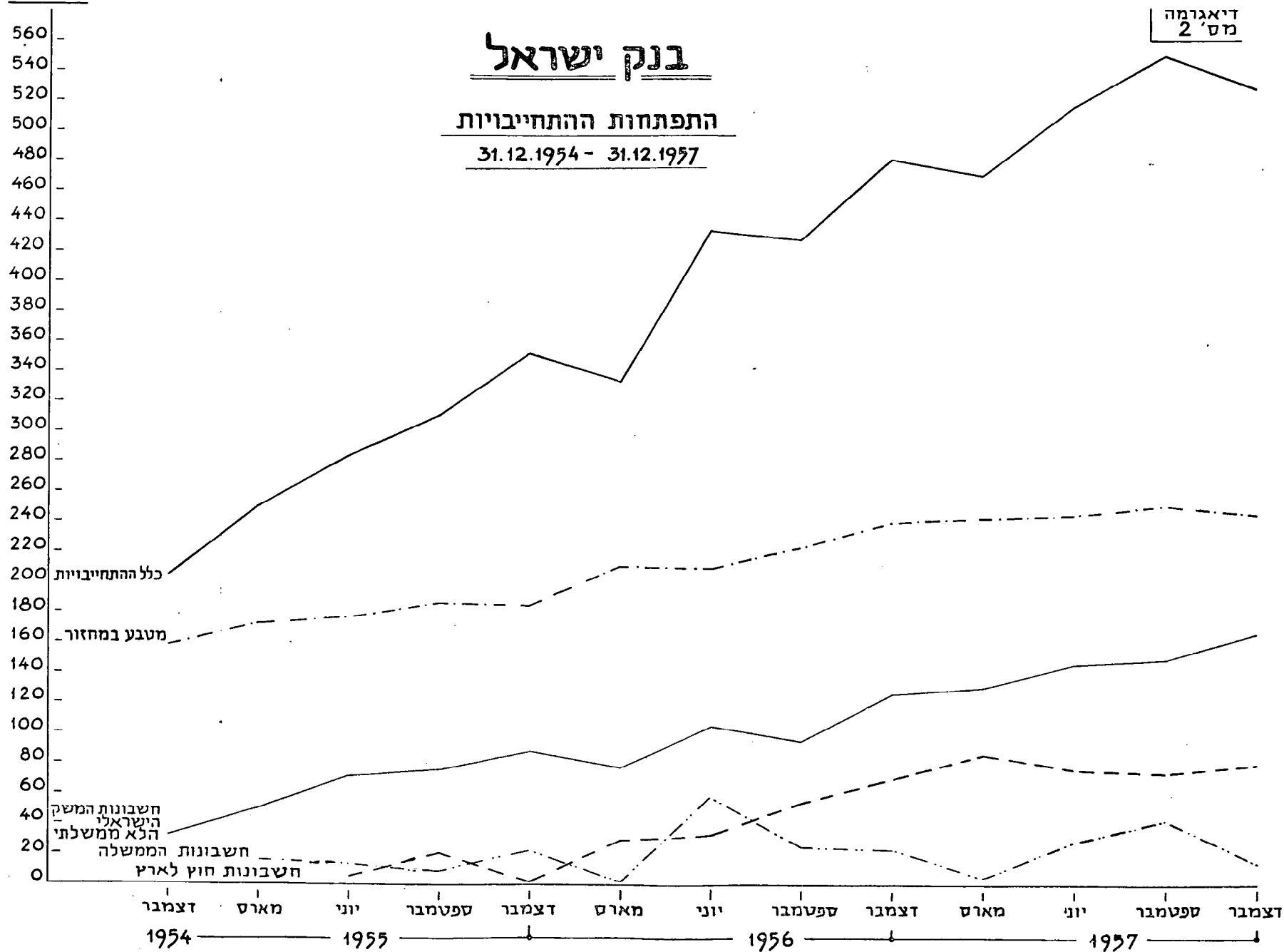
התפתחות הנכסים

31.12.1954 - 31.12.1957

נערך ע"י משרד מבקרי המדינה

מיליון ל"י

נערך ע"י משרד מבקר המדינה

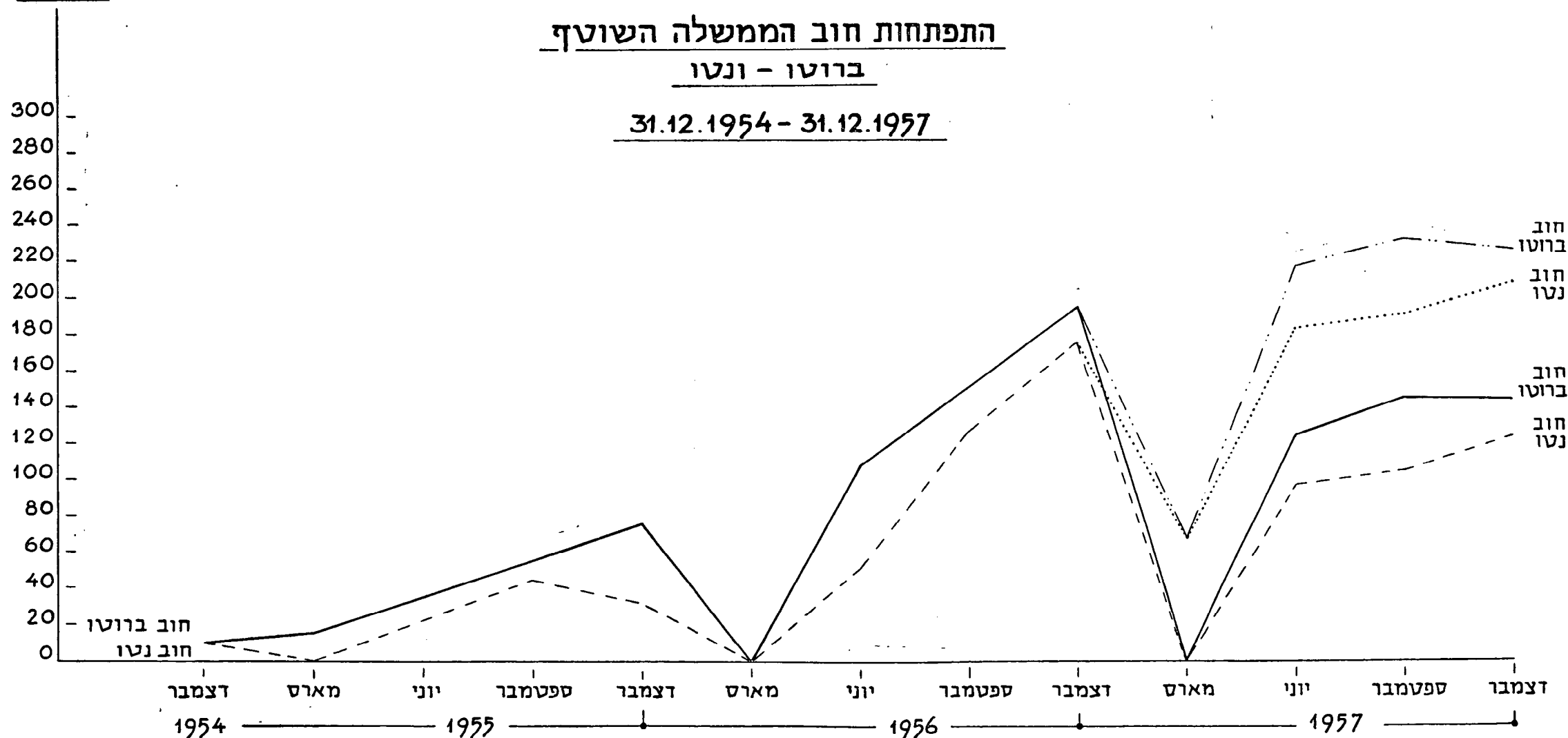
בנק ישראל

התפתחות חוב הממשלה השוטף

ברוטו - נטו

31.12.1954 - 31.12.1957

מיליון ל"י

..... החוב השוטף ברוטו כולל את מקדמת הבטחון בסך 65 מיליון
 החוב השוטף נטו כולל את מקדמת הבטחון בסך 65 מיליון
 ————— החוב השוטף ברוטו אינו כולל את מקדמת הבטחון בסך 65 מיליון
 - - - - - החוב השוטף נטו אינו כולל את מקדמת הבטחון בסך 65 מיליון

נערך ע"י משרד מבקר המדינה

(א) בנק ישראל: מאזנים ליום 31 בדצמבר 1956 וליום 31 בדצמבר 1957

נ כ ס י ם		ה ת ח י י ב ו י ו ת	
31.12.1956	ל"י	31.12.1957	ל"י
1. זהב	8,441,775	1. הון הבנק	10,000,000
2. יתרות בבנקים בחוץ לארץ במטבע חוץ	91,711,292	2. קרן מילואים	6,834,110
3. חשבונות סילוקין בקשר להסכמים מסחריים	7,684,095	3. שטרי בנק ומעות במחזור	242,826,079
4. שטרי אוצר	69,320,000	4. חשבונות סילוקין בקשר להסכמים מסחריים	23,871,074
5. שטרי מקרקעין	77,279,000	5. פקדונות מוסדות כספיים בין-לאומיים	7,869,358
6. מקדמת בטחון	—	6. פקדונות מוסדות בנקאיים בחשבון עו"ש	113,209,050
7. ניירות-ערך ממשלתיים אחרים	5,054,978	7. פקדונות מוסדות בנקאיים לזמן קצוב	27,000,000
8. שטרי התחייבות של הממשלה	7,107,388	8. פקדונות מוסדות בנקאיים במטבע חוץ	22,689,984
9. מקדמות לממשלה	38,070,544	9. פקדונות הממשלה	5,395,274
10. חשבונות ממשלה אחרים	59,772,984	10. פקדונות הממשלה במטבע חוץ	11,709,050
11. מקדמות לממשלה במטבע חוץ	79,065,242	11. פקדונות מוסדות ממשלתיים	7,047,866
12. שטרות שנוכו במטבע ישראלי	19,787,594	12. פקדונות בקשר להסכמים על עודפי מזון (ראה נכסים)	3,600,000
13. שטרות שנוכו במטבע חוץ	15,336,560	13. פקדונות מוסדות אחרים	43,240,711
14. חשבונות עודפי מזון (ראה התחייבויות)	—	14. קרנות חליפין — פקדונות במטבע חוץ	—
15. קרנות חליפין — יתרת חוב בל"י	741,496	15. התחייבויות למוסדות בנקאיים בקשר להלוואות מתקציב הפיתוח (ראה נכסים)	673,251
16. התחייבויות האוצר בקשר להלוואות מתקציב הפיתוח (ראה התחייבויות)	1,905,810	16. התחייבויות בעד אשראים דוקומנטריים שנפתחו או שקוימו בקשר להסכמי תשלומים (ראה נכסים)	39,634,553
17. נכסי הבנק במקרקעין ובציוד	1	17. התחייבויות בעד ערבויות שניתנו (ראה נכסים)	19,588,025
18. אשראים דוקומנטריים שנפתחו או שקוימו בקשר להסכמי תשלומים (ראה התחייבויות)	—	18. חשבונות אחרים	661,987
19. ערבויות שניתנו (ראה התחייבויות)	—		
20. חשבונות אחרים	2,506,033		
נכסים ס"ה	483,784,792	התחייבויות ס"ה	585,780,372

(ב) בנק ישראל: חשבון רווח והפסד

לשנים המסתיימות ביום 31 בדצמבר 1956 ו-31 בדצמבר 1957

1957	1956	הכנסות	1957	1956	הוצאות
ל"י	ל"י		ל"י	ל"י	
		ריבית, עמלות שנתקבלו	3,256,184	1,944,450	ריבית ששולמה
11,677,864	10,250,636	והכנסות שונות	1,374,812	1,125,903	הוצאות מינהליות
			83,221	184,367	הדפסת שטרי בנק
					והטבעת מעות
					הפחתות:
					נכסי דלא-ניידים,
			118,982	446,839	ריהוט וציוד משרדי
			6,844,665	6,549,077	רווח נקי
<u>11,677,864</u>	<u>10,250,636</u>	ס"ה	<u>11,677,864</u>	<u>10,250,636</u>	ס"ה

(ג) בנק ישראל: חשבון חלוקת הרווחים

לשנים המסתיימות ביום 31 בדצמבר 1956 ו-31 בדצמבר 1957

1957	1956		1957	1956	
ל"י	ל"י		ל"י	ל"י	
					לפרעון שטרי התחייבות
					של הממשלה לפי סעיף 7
6,844,665	6,549,077	יתרת הרווח הנקי	3,007,388	4,584,354	לחוק בנק ישראל
			3,837,277	1,964,723	לקרן מילואים
<u>6,844,665</u>	<u>6,549,077</u>	ס"ה	<u>6,844,665</u>	<u>6,549,077</u>	ס"ה

בנק ישראל - התפתחות הנכסים והתחייבויות בתקופה 30.9.1956 - 31.12.1957

א. נכסים

סוגי החשבונות				ליום 30-9-1956				ליום 31-12-1956				ליום 31-3-1957				ליום 30-6-1957				ליום 30-9-1957			
באלפי ל"י		%		באלפי ל"י		%		באלפי ל"י		%		באלפי ל"י		%		באלפי ל"י		%		באלפי ל"י		%	
1. חשבונות הקשורים בממשלה				—				—				—				—				—			
א. ניירות ערך ושטרי התחייבות של הממשלה				—				—				—				—				—			
(1) שטרי אוצר				68,950				69,320				69,320				69,320				69,320			
(2) שטרי מקרקעין				77,270				77,279				77,259				77,250				77,250			
(3) ניירות ערך אחרים				—				5,055				3,423				3,602				3,128			
(4) שטרי התחייבות של הממשלה לכיסוי הון הבנק				6,000				3,007				3,007				3,007				3,007			
(5) שטרי התחייבות של הממשלה לכיסוי הסעות במחזור				4,100				4,100				4,100				4,100				4,100			
ב. מקדמות ארעיות לממשלה למיניהן				—				—				—				—				—			
(1) מקדמות לממשלה בל"י				28,249				38,071				—				33,261				28,324			
(2) מקדמות לממשלה במטבע חוץ				44,346				79,065				—				34,408				39,489			
(3) חשבונות ממשלה אחרים בל"י				72,647				59,773				—				48,425				65,354			
(4) קרנות הליפין - יתרות חוב בל"י				4,997				742				—				8,695				12,043			
ג. מקדמת בטחון				—				—				—				—				—			
ד. חשבונות הקשורים בעסקאות שונות עם הממשלה				—				—				—				—				—			
(1) רכישת פקדונות בבנקים				—				—				—				—				—			
(2) חשבונות עורפי מזון				—				—				—				—				—			
(3) שפרות שנוכו ליבוא מזון וסחורות אחרות				—				—				—				—				—			
2. חשבונות הקשורים במשק הישראלי הלא-ממשלתי				—				—				—				—				—			
(1) שפרות שנוכו בל"י				13,705				19,788				12,193				14,761				17,956			
(2) שפרות שנוכו במטבע חוץ				7,591				15,336				10,250				10,641				17,669			
(3) הלוואות למסדות בנקאיים בל"י				—				—				5,088				1,994				—			
3. חשבונות הקשורים בחוץ לארץ				—				—				—				—				—			
(1) זהב				2,116				8,442				19,707				8,944				6,265			
(2) יתרות בבנקים בחוץ במטבע חוץ				85,116				91,711				80,073				93,934				109,611			
(3) חשבונות סילוקין בקשר להסכמים מסחריים				10,329				7,684				9,156				10,829				8,721			
4. חשבונות שונים				—				—				—				—				—			
5. חשבונות הוצאות				—				—				—				—				—			
ריבית ששולמה (רשומה לפי שיטת מוטומים)				—				—				—				—				—			
הוצאות שוטפות והשקעות				—				—				—				—				—			
6. חשבונות מקבילים				—				—				—				—				—			
(1) התחייבויות הממשלה לפרעון חובות לבנקים מרכזיים בחוץ				1,657				—				—				—				—			
(2) התחייבויות האוצר להלוואות מתקציב הפיתוח				1,690				1,906				931				758				671			
(3) אשראים דוקומנטריים שנפתחו או שקוימו בקשר להסכמי תשלומים				—				—				—				35,553				40,634			
(4) ערבויות שניתנו				—				—				—				16,767				25,005			
סך הכול				433,595				483,785				477,425				570,240				614,790			
				585,780																			

סוג החשבונות				ליום 30-9-1956			ליום 31-12-1956			ליום 31-3-1957			ליום 30-6-1957			ליום 30-9-1957			ליום 31-12-1957		
				באלפי ל"י		%	באלפי ל"י		%	באלפי ל"י		%	באלפי ל"י		%	באלפי ל"י		%	באלפי ל"י		%
7. הון נפרע וקרן מילואים				—	11,032	2.6	—	12,997	2.7	—	12,997	2.7	—	12,997	2.5	—	12,997	2.4	—	16,834	3.2
(1) הון נפרע				—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
(2) קרן מילואים				10,000	1,032	—	10,000	2,997	—	10,000	2,997	—	10,000	2,997	—	10,000	2,997	—	10,000	—	—
8. מטבע במחזור (שטרי בנק ומעות)				—	220,537	52.0	—	239,865	49.8	—	240,146	50.5	—	241,855	47.2	—	250,303	46.3	—	242,826	46.2
9. חשבונות הקשורים בממשלה				—	26,296	6.2	—	23,151	4.8	—	3,394	0.7	—	27,538	5.4	—	41,157	7.6	—	17,034	3.2
(1) פקדונות הממשלה בל"י (כולל קרן מנן)				—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
(2) פקדונות הממשלה במטבע חוץ				11,277	10,022	—	12,346	10,063	—	3,077	317	—	7,799	11,044	—	7,799	22,766	—	5,325	—	—
(3) קרנות הליפין - פקדונות במטבע חוץ				4,997	—	—	742	—	—	—	—	—	8,695	—	—	—	12,043	—	11,709	—	—
10. פקדונות מוסדות ממשלתיים				—	14,163	3.4	—	10,444	2.2	—	2,174	0.5	—	8,496	1.7	—	11,747	2.2	—	7,048	1.3
11. חשבונות הקשורים במשק הישראלי הלא-ממשלתי				—	96,094	22.7	—	124,373	25.8	—	130,844	27.6	—	145,306	28.3	—	149,546	27.7	—	162,899	31.0
(1) פקדונות מוסדות בנקאיים בחשבון עו"ש				79,120	—	—	105,996	—	—	100,762	—	—	103,831	—	—	103,340	—	—	113,209	—	—
(2) פקדונות מוסדות בנקאיים לזמן קצוב				9,100	—	—	7,325	—	—	12,875	—	—	24,675	—	—	27,000	—	—	27,000	—	—
(3) פקדונות מוסדות בנקאיים במטבע חוץ				7,874	—	—	11,052	—	—	17,207	—	—	16,800	—	—	19,206	—	—	22,690	—	—
12. חשבונות הקשורים בחוץ-לארץ				—	55,594	13.1	—	70,208	14.6	—	85,172	18.0	—	76,465	14.9	—	74,888	13.7	—	78,581	14.9
(1) חשבונות פילוקין בקשר להסכמים מסחריים				—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
(2) חשבונות מוסדות חוץ שונים בל"י				11,716	43,878	—	15,430	—	—	13,302	—	—	8,822	—	—	13,984	—	—	23,871	—	—
(3) פקדונות מוסדות כספיים בינלאומיים				—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
(4) פקדונות בקשר להסכמים על עורפי טון				—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
(5) פקדונות מוסדות אחרים				—	—	—	—	54,778	—	—	35,281	—	—	34,570	—	—	36,836	—	43,241	—	—
13. חשבונות שונים				—	24	0.0	—	841	0.1	—	200	—	—	31	—	—	45	—	—	662	0.2
14. חשבונות הכנסות (ריבית שנתקבלה, עמלה וכד')				—	423,740	100.0	—	481,879	100.0	—	474,927	100.0	—	512,688	100.0	—	540,683	100.0	—	525,884	100.0
15. חשבונות מקבילים				—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
(1) חשבונות בבנקים מרובים בחו"ל בקשר להסכמים מסחריים				—	1,657	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
(2) התחייבויות למוסדות בנקאיים בקשר להלוואות מתקציב הפיתוח				—	1,690	—	—	1,906	—	—	931	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
(3) התחייבויות בעד אשראים דוקומנטריים שנפתחו או שקוימו				—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
(4) התחייבויות בעד ערבויות שניתנו				—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
סך הכול				—	433,595	—	—	483,785	—	—	477,425	—	—	570,240	—	—	614,790	—	—	585,780	—

התפתחות הפעילים העיקריים בנכסי בנק ישראל והתחייבויותיו לפי שנים
במספרים אבסולוטיים ובאחוזים

א. נכסים

ליום 31.12.1957		ליום 31.12.1956		ליום 31.12.1955		ליום 31.12.1954		סוגי החשבונות
%	באלפי ל"י	%	באלפי ל"י	%	באלפי ל"י	%	באלפי ל"י	
255	365,187	234	336,412	158	227,501	100	143,526	חשבונות הקשורים בממשלה
								חשבונות הקשורים במשק
1944	51,601	1323	35,124	596	15,814	100	2,654	הישראלי הלא ממשלתי
199	106,663	202	107,837	187	99,904	100	53,483	חשבונות הקשורים בחוץ לארץ
260	525,884	239	481,879	172	347,217	100	201,852	חשבונות המאון ס"ה

ב. התחייבויות

ליום 31.12.1957		ליום 31.12.1956		ליום 31.12.1955		ליום 31.12.1954		סוגי החשבונות
%	באלפי ל"י	%	באלפי ל"י	%	באלפי ל"י	%	באלפי ל"י	
167	16,834	129	12,997	109	11,032	100	10,091	הון נפרע וקרן מילואים
152	242,826	150	239,865	115	183,561	100	159,282	מטבע במחזור
42	17,034	57	23,151	100	40,616	—	—	חשבונות הקשורים בממשלה
110	7,048	163	10,444	100	6,379	—	—	פקדונות מוסדות ממשלתיים
								חשבונות הקשורים במשק
508	162,899	387	124,373	271	86,835	100	32,069	הישראלי הלא-ממשלתי
437	78,581	391	70,208	100	17,972	—	—	חשבונות הקשורים בחוץ לארץ
260	525,884	239	481,879	172	347,217	100	201,852	חשבונות המאון ס"ה

הכנסות, הוצאות ורווח נקי של בנק ישראל
בשנים 1955, 1956 ו-1957

1957	1956	1955	סעיף
אלפי ל"י	אלפי ל"י	אלפי ל"י	
11,677	10,250	6,005	1. הכנסה גולמית
3,256	1,944	1,113	2. רבית ששולמה
8,421	8,306	4,892	3. הכנסה נקייה (1-2)
1,577	1,757	1,756	4. הוצאות ס"ה
1,375	1,126	631	(א) הוצאות מינהליות
83	184	612	(ב) הוצאות הופסת שטרי כסף
119	447	513	(ג) הוצאות השקעה
6,844	6,549	3,136	5. רווח נקי (3-4)

הסעיף מס' 1 – "חשבונות הקשורים בממשלה" – פוצל ל-4 סעיפי משנה והם:
 – ניירות ערך ושטרי התחייבות של הממשלה – בכלל זה שטרי אוצר ומקרקעין;
 – מקדמות ארעיות לממשלה במטבע ישראלי ובמטבע חוץ, בכלל זה יתרות
 חוב במטבע ישראלי בקשר לקרנות חליפין, שלעומתן עומדים בצד
 ה"התחייבויות" בסעיף 9 (3) פקדונות במטבע חוץ באותו סכום;
 – מקדמת הבטחון, שקיבלה הממשלה מהבנק במאוס 1957 בהתאם לחוק
 מקדמת בטחון, תשי"ז-1957; סכום המקדמה בהתאם לחוק הוא
 65 מיליון ל"י;

– חשבונות הקשורים בעסקאות שונות עם הממשלה, שהן בעיקר עסקאות
 בעלות אופי זמני.

הסעיפים בצד ה"התחייבויות" מראים את הנתונים הבאים:
 בסעיפים 7 ו-8 – חוץ הבנק, קרן המילואים והמטבע במחזור;
 בסעיפים 9 ו-10 – החשבונות הקרדיטוריים של הממשלה ושל המוסדות
 הממשלתיים;

בסעיף 11 – חשבונות המשק הישראלי הלא-ממשלתי, המורכבים מפקדונות
 המוסדות הבנקאיים במסגרת ההוראות על הנוילות, וכן מפקדונות מעל למכסות
 הנוילות (במטבע ישראלי ובמטבע חוץ) ומחשבונות בקשר לפתיחת אשראים
 דוקומנטריים;

בסעיף 12 – החשבונות, המשקפים זכויות של גורמים בחוץ לארץ, בכלל זה
 זכויות של בנקים מרכזיים זרים בקשר להסכמים מסחריים, וכן יתרות זכות של
 מוסדות חוץ המוחזקות בלירות ישראליות.

א. מטבלה 1 אנו למדים על הגדלת סך הכול של חשבונות המאון, שעלו מ-428,289,000 ל"י
 בספטמבר 1956 בצד הנכסים ל-525,884,000 ל"י בדצמבר 1957, כלומר ב-23%.

הגדלה זו של חשבונות המאון בצד הנכסים קשורה בעיקר בעליית שתי קבוצות של חשבונות:

(1) חשבונות הקשורים בממשלה עלו מ-306,559,000 ל"י בספטמבר 1956
 ל-365,187,000 ל"י בדצמבר 1957, כלומר עלייה ב-19%;

(2) חשבונות הקשורים במשק הישראלי הלא-ממשלתי-המשקפים את האשראי
 שסיפק בנק ישראל למוסדות בנקאיים בארץ בעיקר על ידי נכיון שטרות-עלו מ-
 21,296,000 ל"י בספטמבר 1956 ל-51,601,000 ל"י בדצמבר 1957, כלומר היקף
 נכיון המשנה עלה פי שניים וחצי. סעיף זה, שהיה ב-30.9.1956 קטן למדי ביחס
 לסך הכול של סכום המאון של הבנק (4.9%), היווה ב-31.12.1957 9.8% מסכום
 המאון.

בצד ה"התחייבויות" יש לציין עלייה ניכרת בחשבונות המשק הישראלי הלא-ממשלתי, כלומר
 בפקדונות שמחזיקים המוסדות הבנקאיים בבנק ישראל, בהתאם להוראות על הנוילות. הללו עלו
 מ-96,094,000 ל"י בספטמבר 1956 ל-162,899,000 ל"י בדצמבר 1957, כלומר ב-70%.
 העלייה במטבע במחזור בתקופה הנסקרת הייתה מ-220,537,000 ל"י בספטמבר 1956
 ל-242,826,000 ל"י בדצמבר 1957, כלומר עלייה ב-10%.

ב. מטבלה 2 אנו למדים, שסך הכול חשבונות המאון בסוף 1957 הוא גדול פי שניים וחצי
 בקירוב מחשבונות המאון בסוף 1954. באותו יחס עלו גם החשבונות הקשורים בממשלה בצד
 הנכסים.

החשבונות הקשורים במשק הישראלי הלא-ממשלתי בצד ה"נכסים", המשקפים בעיקר את האשראי שנתן בנק ישראל למשק בארץ באמצעות מוסדות בנקאיים על ידי נכיון משנה של שטרות, עלו מדי שנה בשנה; היקפם ב-1957 היה פי 20 מהיקפם ב-1954.

החשבונות הקשורים בחוץ לארץ בצד ה"נכסים", שבהם מתבטאים סכום הוהב ומטבע החוץ המוחזקים על ידי בנק ישראל בבנקים בחוץ לארץ, עלו אף הם; בסוף 1957 היו גדולים פי שניים לעומת היקפם בסוף 1954.

המטבע במחזור עלה בשנת 1955 לעומת 1954 ב-15%. בשנת 1956 חלה עלייה ניכרת, ואילו בשנת 1957 היה סכום המטבע במחזור כמעט יציב.

בסעיף פקדונות המוסדות הממשלתיים, הכולל את פקדונות בנק הדואר, חלה עלייה ב-63% בשנת 1956 לעומת שנת 1955 (היא השנה הראשונה בה הופיע פריט זה במאזן בנק ישראל). בשנת 1957 ירד סכום החשבונות האלה עד כדי 10% מעל היקפם בשנת 1955.

בחשבונות הקשורים במשק הישראלי הלא-ממשלתי בצד "ההתחייבויות", המבטאים בעיקר את פקדונות המוסדות הבנקאיים במסגרת ההוראות על הנזילות ואת הפקדונות מעל למכסות הנזילות, חלה עלייה מדי שנה בשנה. סכומם בסוף 1957 היה גדול פי חמישה מסכומם בסוף 1954.

5. ההכנסות, ההוצאות והרווחים של הבנק

בטבלה מס' 3 (ראה עמ' 218) מרוכזים הכנסות הבנק, הוצאותיו והרווח הנקי שלו לשלוש השנים 1955, 1956 ו-1957. הטבלה מראה:

- (1) ההכנסה הגולמית בשנת 1956 לעומת 1955 עלתה ב-70%. באותו אחוז עלתה גם ההכנסה הנקייה. ההוצאות המינהליות – שהן ההוצאות הקבועות של הבנק – עלו ב-78%, ואילו הרווח הנקי הוכפל.
- (2) בשנת 1957 הייתה העלייה בהכנסה הגולמית לעומת שנת 1956 בשיעור של 14%, אולם העלייה בהכנסה הנקייה הייתה בשיעור של 1% בלבד. ההוצאות המינהליות עלו ב-22%, והרווח הנקי ב-4.5%.
- (3) בשנת 1955 היוו ההוצאות המינהליות 13% מההכנסה הנקייה, בשנת 1956 14.5% – ובשנת 1957-16%.

6. מינהל מלוות המדינה

א. גיהול מלוות המדינה היה נתון משנת 1949 ועד 1.12.1954, התאריך בו התחיל בנק ישראל בפעולותיו, בידי בנק לאומי לישראל בע"מ. בנק זה הקים מחלקה מיוחדת לשם גיהולם של מלוות המדינה, שנמסר לידיה בהתאם להסכם עם משרד האוצר.

עם הקמת בנק ישראל הועבר לידי הטיפול במלוות המדינה, בהתאם לסעיף 57(ג) של חוק בנק ישראל, תשי"ד-1954, הקובע, ש"הנהלת מלוות המדינה תהיה בידי בנק ישראל, אם אין הוראה אחרת בחוק לגבי מלוות מסוים".

מינהל מלוות המדינה נמצא בסניף בנק ישראל בתל אביב, שמנהלו משמש גם ראש המינהל. ב. מינהל מלוות המדינה טיפל בתקופה הנסקרת ביותר מ-20 מלוות שונים – המלוות המופ"צים בארץ הן בציבור והן בין בנקים ומוסדות כספיים אחרים. כן טיפלה היחידה במלוות המשותף

של הרשויות המקומיות, וזאת לפי הסכם בין בנק ישראל לבין מינהל מלווה זה. נוסף על כך עסק המינהל – בעבור האוצר – בפדיון אגרות מלווה העצמאות והפיתוח מאותם תושבי חוץ הזכאים לפדיון אגרותיהם בישראל.

לעומת זה אין המינהל מטפל במלוות המדינה הבאים, שהטיפול בהם נתון בידי האוצר או בידי גופים אחרים: שטרי אוצר, שטרי מקרקעין, המלווה מאת הבנק האמריקאי ליצוא וליבוא (אקסיס-בנק), המלווה הצרפתי, מלווה העצמאות, מלווה הפיתוח ומלוות חוץ אחרים.

ג. הטיפול במלוות מתבטא בפעולות הבאות: ייעוץ טכני לאוצר לפני הוצאת מלווה ממשלתי; ניהול הרישומים הדרושים, כגון הרישום בפנקס בעלי האגרות הרשומות על שם בעליהן; ביצעו ההפצה של המלוות בציבור הנעשית, ברוב המקרים, באמצעות בנקים ומוסדות כספיים אחרים; תשלום הרבית על המלוות; עריכת הגרלות ותשלום הזכויות במקרה שהמלווה הוא נושא פרסים; פדיון המלווה על פי התנאים שנקבעו בחוק הנדון: בדרך החזרת הקרן כולה בתום תקופת המלווה או בשיעורים תקופתיים, בדרך הגרלה או על ידי רכישה בשוק ניירות הערך.

ד. החשבונות של מינהל מלוות המדינה מנוהלים על בסיס מזומנים; בחשבון האוצר שבבנק ישראל נרשמים מדי יום ביומו זיכויים בעד התקבולים ממכירת אגרות חוב וחייבים בקשר לתשלום ריבית, פרסים או קרן האגרות שנפדו.

11. חברת השילומים

פעולות הביקורת

בשנה הנסקרת, כבשנים הקודמות, נערכה ביקורת בחברת השילומים בארץ ובמשלחת בגרמניה. בארץ נבדקו הפעולות המסחריות של החברה על תהליכיהן; תנאי המכירה של סחורות, שהובאו ארצה על חשבון החברה; הבטחונות שבידי החברה על אשראים ללקוחותיה; דרכי הטיפול בהזמנות וסדרי התיאום בין המחלקות השונות; הנוהלים בדבר רישום החלטות והנמקתן. בוקרו דרכי שיתוף הפעולה בין החברה לבין משרדים ממשלתיים, שיש להם תפקיד בביצוע עסקאות השילומים. נבדקו ההסדרים, שנקבעו בקשר למתן אישורים לסוכנויות שירות של ספקים גרמניים בארץ. נערכה ביקורת על הקופה ועל סדרי החזקת השטרות.

נציגי משרד מבקר המדינה ליד משלחת ישראל בקלן בדקו את החוזים המסגריים עם ספקים על קניות ציוד גדולות, בשים לב במיוחד לתנאי המימון של עסקאות אלה. כן נבדקו העסקאות שבוצעו מכספים שנתקבלו מחוץ להסכם השילומים, תנאי הקניות של ברזל ופלדה, שיטות הרישום בהנהלת החשבונות וסדרי הקופות.

לגבי מספר עסקאות נעשתה בדיקה משולבת בארץ ובקלן על כל שלבי הטיפול בהן; הסדרי ההזמנות, ההספקה, המשלוח והביטוח.

הביצוע של הסכם השילומים

בדו"ח השנתי מס' 7 (עמ' 222–223) תואר הביצוע של הסכם השילומים עד יום 30.9.1956; כאן ניתנים מספרים המשקפים את מצב ביצוע הסכם השילומים עד 30.9.1957. להלן יתוארו: (1) המצב בגמר שנת הכספים 1956/57; (2) ההתפתחות בשנת הכספים 1957/58 עד 30.9.1957; (3) הזמנות על חשבון השנים הבאות.